Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 15, 1953. No. 150. VOL. LXI.

КОНГРЕСОВА КОМІСІЯ ЗА ДОПУЩЕННЯ 247,000 ІМІГРАНТІВ

Вашингтон. — Правнича підкомісія Палати Репрезентантів прийняла більшістю 4 до 1 голоса закон про допущення до ЗДА протягом найближчих 30 місяців 247,000 нових імігрантів — утікачів, які залишили свої країни з приводу політичного й господарського переслідування. Підкомісія діяла під сильним натиском з Білого Дому, бо президент Айзенгавер вніс цей закон, щоб допомогти втікачам з-поза залізної заслони. Більші труднощі в прийнятті цього закону будуть на повній правничій комісії, де буде йти боротьба за підвищену квоту підкомісією на 7,000 (президент Айзенгавер пропонував 240,000) та за продовжений реченець важности цього закону (президент пропонував два роки). Демократичний конгресмен з Пенсилвенії Франсіс Е. Волтер голосував проти цього закону, бо, на його думку, цей закон дозволить на в'їзд до ЗДА 150,000 комуністів, які будуть між 247,000 нових імігрантів. Цей конгресмен твердить, що провірка цих імігрантів буде утруднена, бо вони походять із-за залізної заслони. Проти цього закону виступає і сенатор Пет МекКарран, який пропонує важливі зміни в ньому. Під час нарад підкомісії розкидувано летючки проти цього закону, які написав Роберт Г. Вільямс з Каліфорнії. В цих летючках говориться про „небезпеку від повені нових імігрантів для ЗДА". Згідно з цим законом мали б право приїхати до ЗДА такі імігранти: 60,000 імігрантів німецького походження, стільки само італійців, по 25,000 греків і голяндців, 35,000 втікачів з з країн поза залізною заслоною, які тепер живуть в Австрії і Німеччині, 15,000 з Швеції, Ірану та з країн, що належать до НАТО; 8,000 із тих втікачів, що не могли виїхати на основі попереднього іміграційного закону. Крім того мали б право приїхати 3,000 поляків-військовиків з Англії, 3,000 китайців з Гонг Конгу, 3,000 европейських втікачів з Китаю та 3,000 сиріт нижче 10 років, яких адоптують американські громадяни, а також 3,000 японців, 2,000 арабських втікачів і 2,000 португальців.

Уго Карусі займає високий пост в Агенції для втікачів і імігрантів

Ню Йорк, Н. Й. — Уго Карузі, бувший іміграційний комісар і комісар для переміщених осіб, займе високий пост при Агенції Взаїмної Безпеки для справ втікачів і імігрантів. Це заявила асистент директорка цієї агенції пані Грам Кол Гавтон. Пан Уго Карузі буде її заступником у цій агенції. Пані Гавтон перебрала справу втікачів і імігрантів від департаменту стейту і вона буде очолювати уряд, який завідуватиме справою допущення до ЗДА нових 240,000 втікачів, які, згідно з проєктом нового закону, мають бути допущені до цієї країни протягом найближчих двох років.

Конгрес ухвалив законопроєкт про закордонну допомогу

Вашингтон. — Конгрес ухвалив і переслав до Білого Дому компромісний законопроєкт про видатки на військову, економічну й технічну закордонну допомогу. Таким чином, після довгих суперечок і змін, що відбувалися в комісіях обох палат, останнє рішення уповажнює витратити в біжучому бюджетному році на закордонну допомогу 5,157,232,500 долярів. Одночасно передбачено видаткування більше, як 1,000,000,000 долярів зумовити цілковитим приступленням окремих країн до Европейської оборонної спільноти. Усього для Европейської оборонної спільноти призначено 2,129,689,870 дол. Ухвалення законопроєкту в Сенаті пройшло без перешкод, після того, як попередньо його затвердила Палата Репрезентантів, більшістю 221 проти 109 голосів. Саме голосування виявило неодностайність двох партій в відношенні до законопроєкту, бо голоси кожної партії поділились на прихильників і противників внеску про закордонну поміч. Ухвалені видатки лише незначно відбігають від запропонованих урядом минулого тижня, коли, після рішального перегляду своїх побажань, уряд запропонував палатам призначити на закордонну допомогу 5,222,000,000 дол. Ухвалений законопроєкт визначає лише рами видатків, а не вирішує справи самих фондів, — переслання ж його до інших леґіслятивних установ не може бути доконане, доки він не буде скріплений підписом президента.

ЗДА ВИШЛЮТЬ ХАРЧІ ДО НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — Пресовий секретар Білого Дому сповістив кореспондентів, що збирання харчів для Німеччини вже розпочалося й що йдуть приготування для пересилки харчів до американської зони Берліну та до Західньої Німеччини. Заготівля харчів знаходиться під керівництвом директора Взаємної Безпеки, Г. Стассена й перший корабель з харчами, що їх постачить департамент хліборобства.

ГЕН. ҐРУНТЕР ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД СОВЄТАМИ

Вашингтон. — Найвищий союзний командувач в Европі генерал Альфред М. Ґрунтер прибув на два дні до Вашингтону, щоб висказати свою думку про оборону Европи та про небезпеку, що грозить від Совєтів. Він заявив журналістам, що немає якоїсь „фантастичної зміни" в совєтській імперіялістичній політиці, хоч останні події за залізною заслоною показали, що совєтське панування в країнах сателітів „випадкове і не стійке". Ген. Ґрунтер заявив, що не час на сповільнення і зменшення оборонних зусиль, бо саме тепер треба енерґійно розбудовувати свої оборонні сили та змагати до єдности вільних країн. Він зовсім не думає, що оборонний союз Західної Европи „вимирає", противно, цей союз скріплюється і цементується. Справа в тому, казав Ґрунтер, щоб Захід не йшов на солодкі слова Совєтів. Щодо ліквідації Лаврентія Берії, то Ґрунтер заявив, що ще вчасно оцінювати цю подію, яка виявила, що в „совєтській печінці сидів ще один жовчевий камінь". Генерал сказав також, що не можна переоцінювати неспокоїв за залізною куртиною, бо Совєти мають танки і гармати. Але ці заворушення виказали, що совєтське панування „не тривке", і що воно спирається тільки на збройній силі. Сталін був би рішучіше зліквідував ті заворушення, що виникли в Чехії та Східній Німеччині, казав генерал Ґрунтер.

Нова примусова позика в СССР

Рада міністрів СССР сповістила про випуск державної позики розвитку народного господарства 1953 року. Нова позика випущена з метою залучення коштів населення для фінансування заходів по здійсненню п'ятого п'ятирічного пляну розвитку СССР. Як доносить совєтська преса, цю примусову позику зустріло населення „з великим піднесенням". На заводах і фабриках УСРС відбулися мітінґи робітників, на яких одноголосно ухвалено вирікатися частини зарплатні в користь держави.

Русифікація Закарпатської України

„Радянська Україна", — орган Центрального Комітету комуністичної партії України, у зв'язку з короткотривалим курсом зовнішніх полегш на національному фронті в СССР, видрукувала в числі з 21 червня ц. р. коротеньке повідомлення про русифікацію Закарпаття. Ухили на Закарпатті виявлено „в порочній практиці висунення на керівну партійну і радянську роботу в Закарпатській області переважно працівників з інших областей УРСР а також у фактичному переведенні викладання в державному університеті й в спеціяльних середніх учбових закладів в російську мову".

Українці приготовляються до сторіччя Парани

Бразілійська провінція Парана святкуватиме сторіччя свого існування. В цьому святкуванні визначну участь братимуть і українські поселенці в Бразілії. Українсько-бразілійський комітет склав вже тимчасову програму української частини святкувань. В цю програму ввійдуть: виступи хору, покази народних танків, сольоспіви, дуети, музика та уривок із однієї української опери. Хорову секцію очолює о. генер. вікарій Климент Прийма, танкову п. Аканій Кушнір. Деякі пункти святкової програми виконають співаки: пані Ія і пан Любомир Мацюки та пан Олег Габрусевич. Ще не вирішено, який уривок з української опери гратимуть під час цих святкувань.

ДАЛЬШІ ЗГАДКИ В КОНҐРЕСОВІМ РЕКОРДІ ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ

Сенатор Джан Ф. Кеннеді вніс до Конгресового Рекорду з 23 червня заяву в справі голоду в підсовєтській Україні в роках 1932 і 1933, в зв'язку з маніфестацією американських українців стейту Массачуссетс, що згадували цю трагічну подію. В заяві стверджено, що голод спричинив Кремль для політичних цілей, щоб таким чином зломити опір українських селян проти примусової колективізації, чи взагалі всякий резистанс свободолюбних українців. Щойно тепер, читаємо в заяві, по 20 роках, вільний світ розуміє, що такі речі в Совєтах можливі, пізнавши справжню природу комунізму в Кореї, дізнавшись про Катинь та Вінницю та масову депортацію грецьких дітей. Заява кінчиться закликом до американського народу підпирати український нарід та інші народи поза залізною завісою, що ставлять опір комуністичним режимам.

Знов конґресмен Чарлз Керстен помістив в Конгресовім Рекорді з 25 червня свою промову, яку виголосив 21 червня в місті Шікаґо, Іллиной, з нагоди 20-річчя голоду в Україні на Жалібній Маніфестації, влаштованій Ліґою Американського Роду в Гумболдт Парк. Ця промова поміщена в Рекорді під таким наголовком: „Визвольна сила Українського Резистансу могутніша від атомової бомби". Мабуть тому, щоб ніхто не сумнівався в правдивості такого твердження конґресмен Керстен заявив на самім початку промови, що він був свідком вибуху атомової бомби в Неваді й знає її страшенну силу. Але, каже конґресмен, є ще „багато сильніша експлозивна сила, така експлозивна сила, яка є дуже небезпечна для комуністичної імперії поневолених націй, а вона знаходиться в 45 мільйонах поневоленого народу в Україні". Тільки „дивним дивом щойно недавно наші провідники ледве встигли визнати цю силу..." Потім слідує згадка про „страшну Голгофту України", себто голод з підкресленням, що 6 мільйонів мучеників не згинули даремно. Далі обговорив Керстен кремлівську „мирову офензиву" як черговий комуністичний обман. Найкраща відповідь на це, заявив при кінці конґресмен Керстен, це творення збройних сил з втікачів з-під Совєтів, себто в першу чергу з України.

НЕЗАДОВІЛЬНА ГОСПОДАРКА В ЗАХ. УКРАЇНІ

За вістками совєтської преси, в багатьох районах Західної України підготовка до жнив провадиться зовсім погано. Зокрема це торкається Тернопільської области, де в Бережецькій машино-тракторній станції, за станом з 20-го червня, в колгоспах, що їх обслуговує ця станція, оброблено просапних культур лише 217 гектарів, замість 1,000, що їх було передбачено за пляном. В Дзвиняцькій МТС (Заліщицького району) стоять без руху п'ять сінокосарок, тоді як трави перестоюють на пні. В усій області на 20 червня було скошено трав на сіно тільки з половини природних сіножатей і з четвертої частини площ польового травосіяння.

Совєтські вояки, хоч уже совєтська влада знесла заборону переходу з Західного Берліну до Східного, дуже точно перевірюють кожну людину при переході. Це ніби тому, щоб забезпечити Східний Берлін перед „американськими аґентами", що намагаються викликувати нові неспокої.

6 ЧЕРВОНИХ ДИВІЗІЙ ПОВЕЛО НАСТУП В КОРЕЇ

Токіо. — Більше, як 60,000 китайських комуністичних військ вдарило на широкий на 25 миль відтинок центрального Корейського фронту та відтиснуло на 2 милі вглиб аліянтський оборонний фронт. Це найбільша офензива ворога за останні два роки. 6 червоних дивізій перекотилося через південно-корейські позиції на секторі „Фінгер Ридж", на північний схід від залізничної лінії коло міста Кумва, де фронтова лінія біжить закарлючкою до берегів річки Пукган. Цей червоний наступ втягнув в бій 4 південно-корейські дивізії. 20 тисяч комуністів заатакувало біля міста Кумва Столичну Південно-Корейську Дивізію, погрожуючи її крилам та примушуючи цю добірну південно - корейську частину завернути на коло 2 милі. Другий пролом стався на східньому кінці фронтового відтинку, де пішла червона офензива.

Звідомлення з фронту говорять про те, що південні корейці видержують атаку в деяких відтинках і тримаються, проте деякі з них були відрізані, коли залила їх велика хвиля наступаючих китайців. Комунікат галовної квартири ген. Марка Кларка називає ворожий наступ найсильнішим за останні два роки та стверджує „кілька вломів, не вважаючи на гостру оборонну акцію". На західньому кінці заатакуваного сектору, недалеко „Снайпер Ридж", ворожа офензива заломила південно-корейські позиції і „вломилася на около 2 милі".

Цей сильний комуністичний випад розпочався коло 10-ої год. вчора ніччю і вдарив тільки південно-корейські позиції. Він ішов за тим самим шаблоном, що виявився з початком червня ц.р., коли китайські комуністи вдарили по південних корейцях, пояснюючи потім самі, що вони хотіли „покарати" їх за їхню акцію проти замирення. Первісна оцінка щодо сили атакуючого ворога підлягала щораз новій перевірці, коли щораз нова хвиля за хвилею атакуючої комуністичної піхоти заливала південно-корейські позиції після страхітливої гарматньої підготовки. Це була найсильніша ворожа атака від офензиви з 1951-го року, коли китайці відтиснули аліянтські війська аж до брам Сеулу. Гарматній вогонь ворога названо у воєнному повідомленні „неймовірно тяжким", також танки були зосереджені за фронтом для піддержки офензиви. На численних секторах прийшло до кривавої рукопашної борні. Ген. С. Вільям, спеціяльний американський дорадник, приділений до південно-корейської армії на центральному фронті, сказав, що „наші лінії в порядку, за винятком одного місця. Ми мали заломання і деякі з отих заломань ми назад направили." Американські важкі і легкі бомбардувальники летіли крізь хмари, що ними було окутане поле бою, та скинули понад 100 тонн вибухових матеріялів на ворожі укріплення здовж фронту та на відтинку „Олд Болді". Морські літаки із східнього берега Кореї били ворога на східньому кінці бойової лінії.

Безпосередньо перед тією атакою ворога, певне ближче неозначене число китайців просякло крізь бойові лінії південних корейців, щоби викликати серед цих останніх паніку і зробити враження, наче б бойова лінія була проломана. Ці „самогубчі" частини швидко окружено і винищено.

Коментарі з корейського фронту пояснюють цю найновішу червону офензиву бажанням ворога заманіфестувати перед світом, що їх воєнна сила в Кореї велика і дужа. Існує теж здогад, що ворог хоче опанувати гори біля міста Кумва, щоб заволодіти головним шляхом, що веде до Сеулу.

Англо-єгипетські відносини загострились

Ізмаілла, Єгипет. — У цьому єгипетському містечку, в стратеґічній зоні Суезького каналу, пропав один британський літун. Британське командування поставило ультимат, жадаючи повернення того літуна до означеної години та погрожуючи репресіями. Єгипетський уряд ультимат відкинув, заявляючи, що йому нічого не відомо про такого літуна й його долю. Коли минув призначений англійцями час і літун не вернувся, англійські військові частини окружили місто і почали ревідувати всіх цивільних, що входили, чи виходили з міста. Це спричинило надзвичайне засідання єгипетського уряду. Засідання тривало дві з половиною години, але нічого про його хід і вислід не повідомлено. Прем'єр Наґіб перервав засідання ради міністрів на час короткої розмови з американським амбасадором Джефферсоном Кеффері, що його запитав про можливості посередництва. Американський дипломат погодився, що пробуватиме вияснити ситуацію.

Не буде підвишки поштових оплат

Вашингтон. — Проєкт генерального постмайстра Артура Е. Саммерфілда про підвишку поштових оплат, — не знайшов багато прихильників між членами Конґресу. Тільки більшістю одного голосу пройшла ухвала в поштовій комісії Палати Репрезентантів, щоб почати переслухування в цій справі ще на цій сесії. Але рішення про підвишку поштових оплат відложать до найближчої сесії, що пічнеться в січні 1954 року. Пропонована підвишка (звичайний лист мав коштувати 4 центи) мала дати $165,000,000; за пересилку часописів $20,000,000, а за інші дії $55,500,000. Разом підвишка мала збільшити дохід з пошти на $240,625,000, які й так не покрили б всіх видатків на поштову службу.

ЇЗДА НЮЙОРКСЬКОЮ ПІДЗЕМКОЮ — 15 ЦЕНТІВ

Ню Йорк, Н. Й. — Рада Нюйоркського Транспорту вирішила, що одна їзда підземкою або автобусом від півночі 25 липня коштуватиме 15 центів. За їзду на лініях підземки будуть пасажири платити окремими металевими знаками (токенами), а на наземних автобусових лініях металевими монетами, як воно було досі. Ціну за їзду на міських підземних лініях і на міських автобусах піднесено тому, щоб покрити $ 43,000,000 недобору, та щоб підвищити платню 40,000 транспортових робітників.

ХАРЧОВА ДОПОМОГА ЗДА СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ — ДОБРА ПРОПАҐАНДА

Женева, Швайцарія. — На нарадах Економічної та Соціяльної Ради Об'єднаних Націй совєтський делеґат, Амазасп Арутюнїян, продовжував атакувати політику З'єдинених Держав як таку, що спиняє світове замирення, а зокрема не допускає до торгівлі між Америкою та країнами під комуністичними режимами. На те відповів американський делеґат, Джан С. Бейкер, що коли Совєтам так дуже залежить на мирному товарообміні між Заходом і Сходом, так чому тоді вони не допускають харчів та ліків до Східної Німеччини, що їх Америка готова висилати даремно, з чисто гуманітарних зглядів, щоб тільки допомогти бідному населенню. На це совєтський делеґат не знав що відповісти, а тільки покликався на якийсь французький часопис, в якому було написане, що американський жест це звичайна пропаґанда. До того, говорив совєтський представник, східні німці не хочуть вважати себе жебраками, що ждуть на милостиню.

Немає найменшого сумніву щодо слабого враження, яке спричинила відповідь совєтського делеґата. З цього загальне заключення, що думка президента Айзенгавера допомогти Східній Німеччині харчами й ліками є не тільки харитативною акцією, але на ділі також знаменитою пропаґандою в користь Америки. Найцікавіше, що американському представникові доводилось доказувати, що ЗДА не лякаються ніякої економічної депресії та безробіття. Це тому, що комуністична пропаґанда постійно повторює старі брехні, неначе б Америка була проти миру і розброєння з страху перед економічним крахом. Ця справа була предметом дискусії в Раді. Бейкер заявив, що як хто має побоюватись економічного хаосу на випадок світового замирення і розброєння, то хіба тільки країни під комуністичними режимами, які ввесь час ведуть свою господарку тільки в розумінні воєнної підготовки і збро́єння.

Новий червоний протест за порушення невтральної зони

Токіо. — Комуністи оскаржили сьогодні командування Об'єднаних Націй за нарушення невтральної здемілітаризованої зони біля Панмунджом, бо — мовляв — в неділю впав на терен мирових переговорів один альянтський гарматній набій. Він залетів ніби на 150 ярдів вглиб невтральної зони, не спричинивши ніякої шкоди. Цей протест вручено альянтському зв'язковому старшині під час 49-хвилинного тайного засідання мирних делеґацій. Це вже вдруге впродовж двох днів комуністи зголошують офіційні протести проти порушування воєнних правил. Вчора вони обвинувачували альянтів, що американські літаки бомбардували табір полонених і спричинили втрати в людях. Цим разом протестаційна нота комуністів має погрозливі нотки, бо натякає на „наслідки, які можуть бути нещасливі для обох сторін".

Нинішня мирова сесія була п'ятим з черги засіданням делеґацій від часу, як генерал Марк Кларк закликав делеґації зробити підсумки дотеперішніх переговорів та підписати перемир'я. Тому, що всі ці засідання тайні, годі сказати, який поступ зроблено. На завтра на 11 год. перед полуднем призначено нове засідання.

Три великодержави погодились у найважніших справах

Вашингтон. — В усіх найважніших справах погодилися три міністри закордонних справ, а то ЗДА, Англії і Франції, що засідають тепер у Вашингтоні. Серед цих справ є теж справа зустрічі „великої чвірки". Засадниче ніхто з учасників конференції не противився такій зустрічі, ідеться тільки про час і передумови. Така конференція мала би відбутися не скорше, як в осени, при чому з інформаційних джерел про ту конференцію міністрів кажеться, що на відкладення до осени пляну з'їзду „великої чвірки" вплинули головно дві причини: німецькі парляментарні вибори в дні 6-го вересня та недуга англійського прем'єра Черчила.

Перед закінченням конференції представників трьох західних великодержав, появиться спільний комунікат. Не осягнено згоди щодо відношення комуністичного режиму в Китаї і вирішено продовжувати в цій справі розмови. Секретар стейту Доллес поінформував своїх колеґ, що американська публічна опінія є рішуче проти всяких концесій комуністичному режимові в Китаї та допущення червоного Китаю до Об'єднаних Націй. Представник Англії, лорд Селсбері, поздоровляв Дж. Ф. Доллеса з успіхом американської спеціяльної місії Робертсона в Сеулі, що добилася згоди від Сингмена Рі не перешкаджати замиренню в Кореї.

ФРАНЦІЯ ОБІЦЯЄ САМОСТІЙНІСТЬ ІНДО-КИТАЄВІ

Вашингтон. — Злучені Держави Індо-Китаю дістали ще одно запевнення від Франції, що вони дістануть як мога найшвидше повну державну самостійність. На спільному засіданні дипломатичних представників Камбоджі, Ляосу і Вієтнаму, що в ньому взяли участь секретар стейту Дж. Ф. Доллес і французький міністер закордонних справ Бідо, цей останній заявив, що не може бути сумнівів щодо щирости інтенцій Франції надати самостійність трьом злученим державам Індо-Китаю, що розмови в цій справі будуть іти швидкою ходою і що Франція зробить все можливе для збільшення можливостей Індо-Китаю активніше взяти участь в обороні проти комуністичних аґресорів. З свого боку індо-китайські представники, дякуючи американському державному мужеві за його прихильність до справи самостійницьких змагань їх народів, зазначили, що вони здають собі справу з конечности французької допомоги в боротьбі проти комуни та що Індо-Китай ніколи не думав про повний розрив із Францією.

При цій нагоді міністер Бідо звернув увагу, що від деякого часу видко посилену допомогу червоного Китаю комуністичним бандам В'єтміну постачанням і зброєю. Це каже лякатися, чи червоний Китай не плянує нової авантури в цій частині Азії після припинення воєнних дій в Кореї. Плян наступу на комуністичні банди, виготовлений французьким головним командувачем в Індо-Китаї, ген. Наваром, що передбачує м. і. збільшення тамошніх французьких військ на 20,000, залежить у чималій мірі від американської фінансової допомоги.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В СОВЄТСЬКИХ ДЖУНГЛЯХ

У вільному світі ломлять собі голови, щоб знайти правдиву відповідь, що тепер діється в Совєтах, коли Маленков заарештував Берію. Відоме певно тільки те, що ведеться там завзята боротьба між найбільшими комуністичними хижаками, з повним застосуванням закону джунґлів: їж, або тебе з'їдять.

Тих хижаків, менших чи більших, нікому не жаль, але біда в тому, що через ту боротьбу постраждають цілком певно маси невинного народу, а чи не найбільше таких жертв буде таки в Україні. Нищитиме Маленков в першу чергу тих, що зв'язані яким-небудь чином з Берією. Але в більшості потерплять ті, що дали себе задурити „новим курсом", як усунено москаля — Мельнікова з становища секретаря Комуністичної партії УРСР і назначено на його місце українця, чи ті, що повірили, що Москва є спосібна серйозно осудити русифікацію України, чи інших неросійських країн, хоч сам Кремль признає, що Мельніков поробив помилки і занедбав подбати притягнути західних українців до партії й уряду, призначаючи їх на вищі становища. Великий страх огорнув чільних комуністів в Україні, й вони перші почали голосно відпекуватись Берії та публічно заявляти свою льояльність до „старшого брата". Олександер Корнійчук у Києві, а інші передові комуністи у Львові, почали відразу скликувати масові віча, на яких широко говорили, як то „буржуазний деґенерат і зрадник батьківщини, партії й народу", себто Лаврентій Берія, підтримував „націоналістичні елементи" та „свідомо причинявся до непорозумінь між українським і російським народами та ширив між ними незгоду". Іншими словами, поки Берія не починав свою „зрадницьку роботу", все було в найбільшому порядку і ніяких негодувань між Києвом, Львовом і Москвою не було! Теж не було й ніякої русифікації, а тільки здійснювано справедливу совєтську політику у відношенні до немосковських народів.

Таке тепер стверджують в Україні, в Литві, в Казахстані, таке буде повторюватись і в інших неросійських країнах на мітинґах, в пресі й по радіо. Поневолені Москвою народи знов дякуватимуть Москві за справедливу й розумну розв'язку національного питання в СССР і за те, що під мудрим проводом Кремля розвиваються та цвітуть культури поодиноких народів та держав, що мають щастя належати до „совєтського народу".

Річ ясна, що одночасно з такими проросійськими заявами, почне комуністична верхівка в Україні та в інших неросійських землях новий русифікаційний курс, хоч би тому, щоб відпекатись від усякого зв'язку з Берією та врятуватись від неминучої чистки. Ця нова русифікація переможе ще й тому, що перемогли в кремлівській боротьбі за владу „великоросійські елементи", як пише про це докладніше Геррі Шворц в „Ню Йорк Таймс"-і з 13 липня. Ми не знаємо, чи Берія дійсно обстоював якісь полегші неросійським народам в національному розумінні. Можна навіть в це сумніватись, бож це була боротьба за владу, в якій Берія і Маленков шукали попертя для своїх власних цілей, щоб стати таким сильним диктатором, яким був Сталін. Маленков міг цілком добре видумати іншу „зраду" і приписати її Берії, але мабуть „русифікація", яку видвигнув Берія, була найсильніша, бо припадала до вподоби верхівці в армії, яка здебільша російська, величезному російському урядовому апаратові, а вкінці й самому російському народові. Геррі Шворц, що визнається на совєтських справах найкраще з усіх російських знавців Ню Йорк Таймс-у, переконаний, що з перемогою Маленкова зросте у всіх країнах совєтської сфери впливів не тільки русифікація, але теж і антисемітизм. Неросійські країни жде тепер ще більший наплив росіян та ще сильніша русифікація на всіх ділянках національного життя.

Суперечки над допущенням нових втікачів до ЗДА

Виготовлений теперішньою адміністрацією, за ініціятивою самого президента Айзенгавера, законопроєкт про допущення до ЗДА додатково, себто поза щорічною іміґраційною квотою, 240,000 іміґрантів впродовж 2-ох найближчих років, є вже в Сенатській Юридичній Комісії. Закон передбачує допустити дві категорії іміґрантів: втікачів з-поза залізної завіси та людей з деяких перенаселених країн, конкретно з Італії та — в меншій мірі — Греції і Голляндії. Опоненти орудують головно арґументом небезпеки для країни, що з отими іміґрантами можуть дістатися сюди небажані політично елементи (комуністи). Зокрема цим арґументом орудує сильна організація американських ветеранів. Оборонці законопроєкту вказують, що нема більших противників комунізму, як саме люди, які найкраще його знають і на власній шкурі зазнали від комуни найбільшого лиха, бо все втратили, крім голого життя, і пішли на злидні скитання. Щодо іміґрантів з перенаселених країн, то вони теж, не маючи можливости заробити на життя у своїй батьківщині, не є прихильниками комунізму, а зрештою ,кожного окремого кандидата обслідуватиме комісія безпеки. Після загальної дискусії Сенатська Комісія розпочала детальний розгляд законопроєкту, стараючись знайти компроміс між тими, що тримаються запропонованої цифри, і тими, що стоять на становищі: „Чим менше нових іміґрантів, тим ліпше". Ото ж компроміс не торкається вже самого принципу, а числа.

Поза одверто голошеними арґументами противників закону скриваються, очевидно, й інші, правдиві і сутні причини. Найважнішою причиною є острах перед збільшенням суперництва на ринку праці та небезпекою безробіття. Тому американські ветеранські організаці, і здебільша жінки, є проти припливу нових іміґрантів, орудуючи арґументом: „А що будуть робити наші хлопці, коли вернуться з Кореї?" Звичайно, цей арґумент не видержує ніякої критики, хоч би тому, що трудно, мабуть, було б найти американського ветерана з корейської війни, який погодився б зайняти ті варстати праці — найважчі, найгірші і найпоганіше платні, — що їх постійно займають нові іміґранти-скитальці, повні нуждарі. Є теж опоненти до нового законопроєкту не з уваги на втікачів із совєтського Сході, а з уваги на італійців, проти яких висувається заміт, що з Італії походить поважний відсоток елементу, який входить надто часто в конфлікт із законодавством. Але, очевидно, провини одиниць не можна простягати на ввесь національний загал. Зокрема щодо італійців, то їхню іміґрацію піддержує однаково Католицька Церква, як теж ті американські державні чинники, що в післявоєнній Італії бачать доброго союзника, а сильні впливи комуністів в Італії хочуть послаблювати актами, прихильними для італійського народу.

Проєкт про допущення 240 тисяч нових іміґрантів має теж могутніх протекторів, не згадуючи вже про те, що заповів його та тепло поручив сам президент Айзенгавер, який — при всій опозиції в різних справах з боку конґресменів і сенаторів — ще не стрінувся із відкиненням якогось його пляну. Піддержуючи цей плян, „Ню Йорк Таймс", завважує: „Ніхто не може доказати, чи акуратно 240,000 на 2 роки це цифра замала чи завелика, або, що розподіл цієї цифри є науково акуратний з уваги на цілі, що їх має на увазі державна адміністрація. Але сам принцип є здоровий. Цю націю заснували ті, що любили волю. Є у нас місце щонайменше для більше таких".

Світозор Драгоманов

Европейська Оборонна Спільнота

В статті „Зустріч журналістів у Венеції" (з 10 липня) було згадано про доповідь „Обов'язки і велич Европейської Оборонної Спільноти", що її виголосив колишній віце-президент Ради міністрів Франції і нині депутат її парляменту Р. Г. Тетжан, розглядаючи справу европейської армії.

„Це спільнота, сказав доповідач, бо шість країн Европи — ті які створили Спільноту вугілля і сталі — згоджуються спільно об'єднати свої мілітарні сили і засоби для спільної оборони. Це спільнота, бо ця інституція буде підпорядкована понадпаціональній владі. Це спільнота, бо армії, які творитимуть спільну армію, не будуть наставлені по націях, але включені в об'єднану органічну систему.

Це спільнота европейська тим, що договір про спільну армію відкритий для всіх країн Европи, які в майбутньому захотять брати участь в спільній обороні. Вона, та спільнота, обіймає шість країн, які по смішному називають шістьома країнами „малої Европи". Забувають під цим визначенням, що самі ці шість країн представляють 150 мільйонів мешканців, тобто більше половини вільної Европи. Вона европейська ця спільнота, бо ці шість країн до Европи належать і тому, що інші европейці, повторюю, зможуть згодом до неї належати.

Нарешті, це европейська спільнота оборони, бо вона ставить собі єдине завдання: створити і організувати спільну армію для оборони безпеки і границь вільної Европи; для чого вона заявляє, що вона включається в атлантичну організацію, яка — чисто оборонна організація".

Далі доповідач підкреслив, що европейська армія потрібна, хоч дехто твердить, що вона була б викликом Росії.

„Відпруження"

„Я стверджую, що досить того, щоб керівники совєтської Росії поставили „бемоль" своїм загрозам, щоб світ уявив собі, що мир близько. Але тоді, це значить, що загроза йшла від совєтської Росії.

Якщо б ЗДА, Франція або Великобританія, Бельгія або Люксемруґ, Швеція або Норвегія ще раз повторили свої заяви про мир, світ не звернув би на це уваги. Він не сказав би: „Це відпруження і це мир". Це отже значить, що світ не боявся ані Америки, ані Франції, ані Німеччини, ані Швеції, ані Норвегії або Люксембурґу . . .

. . . Не треба нічого відмовляти мирові. Правду кажу, я належу до тих, які 999 разів спробують жест, який не вдався в минулому. Поскільки лишається хоч найменший шанс переговорів, треба його прийняти і робити неймовірне, щоб дійшов він, цей шанс, до кінця.

Мир не справа наївних

„Але мир не справа наївних, а діло досвідчених людей. Це надто важка робота, щоб її могли провадити, як слід, наївні.

Перш усього, в 1939 році „миролюбна Росія" підписала з Гітлером пакт, який доповнювала таємна угода про поділ Польщі, за що Німеччина і Росія клялися у взаємному благоволінні. Я не можу забути з того часу, що 1939 року війна прийшла, бо Сталін, щоб дістати частину Польщі, залишив вільну руку нацизмові і отже пішов по свойому на світову війну.

Я також тим більше не можу забути, що совєтська Росія не демобілізувала армії в 1945 році, що вона зреклася трактату Бирнеса, який був значною ґарантією на шляху до миру, що вона не переставала саботувати функціонування ОН скандальним зловживанням правом „вето", що вона захопила всупереч бажанням їх народів п'ять або шість вільних і незалежних країн. Я не можу забути, що було чимало конференцій в Парижі і в інших місцях, конференцій, які тяглися місяцями і місяцями, під час яких Росія не показала багато духа розуміння і багато творчої уяви про мир.

До цього треба додати, що при кожній аґресії з 1945 року совєтська Росія висловлювалася за аґресора і проти того, на кого був зроблений напад. До цього треба ще додати нарешті, що вона знову озброїла Німіччину в своїй зоні, що вона створила европейську армію на своєму боці, армію міцно інтеґровану, тотально уніфіковану, і в якій Комітет національних міністрів, вірте мені, в порівнянні з тим, що відбувається на нашому боці, мало що може сказати.

Зі всіх тих міркувань я думаю, що вільні народи добре зробили, що подумали про свою безпеку".

Безпека — це або рівновага сил або роззброєння

„Я знаю, що роззброєння більш варте, ніж рівновага сил. Тому мій висновок, панове, дуже простий: якщо завтра совєтська Росія запропонує нам правдивий пакт взаємного роззброєння, цілковитий і контрольований, то це дуже добре. Ми зробимо політичну, господарську і соціяльну Европу, але ми не потребуватимемо Спільноти Оборони. Ми роззброїмо Европу, бо ми водночас роззброїмо совєтську Росію. Але якщо так не буде, треба, щоб Европа почувала себе в безпеці, а для цього треба, щоб вона почувала себе у захисті, щоб вона мала вистачаючу армію і, отже, організувала, за браком роззброєння, Спільноту оборони.

Европа 15-ти

Промовець визнав, що було б краще творити політичну Европу і дозволити їй здійснити поступ в площині господарській і соціяльній раніш, ніж думати про армію, але нагадував факти, зростаюче хвилювання після початку війни в Кореї і ствердження, що події були сильніші, ніж розум.

Тим, які не хочуть нічого робити в площині Европи шести, щоб зберегти всі шанси Спільноті 15-ти, промовець відповів:

„Нині тільки 6 країн пляну Шумана визнають принцип понадпаціональної влади. Інші країни того принципу не визнають, чи йде про оборону або транспорт, хліборобство або інші спільні інтереси . . . З свого боку скажу, що я переконаний, що Европа шістьох зовсім не суперниця Европи п'ятнадцятьох".

Европа і Америка

„Не йде про те, щоб створювати Европу проти Америки. Думаю, що ніхто того не пропонує. Йде про те, щоб творити Европу для величини, добробуту, незалежности і свободи її народів . . .

. . . Я думаю, що Европа шістьома, вісьмома, десятьма або п'ядпадцятьома не може мислити організувати свою оборону без участи і співпраці решти вільного світу і перш усього ЗДА. Існує Атлантійський Пакт, потім Европейська Армія. Европейська Армія необхідно включена в систему колективної безпеки, поза якою системою немає безпеки, бо нині, в добі, в якій перебуваємо, колективна безпека існує тільки в світовому маштабі. З цього часу, з будь-якого погляду Спільнота Оборони безпечна для Европи . . .

Мала Франція, мала Німеччина, мала Італія і мала Бельгія, підточені і розділені їх малими внутрішніми проблемами і їх суперечками . . . нічого не представляють такого, що було б світле й міцне. Якщо Европа дійсно хоче говорити ясно і твердо, нехай вона спочатку буде Европою сполученою 150 мільйонів мешканців . . . Тоді . . . Европа могтиме говорити в світі тою мовою, на яку дають їй безсумнівне право її минуле, її традиції, її моральні здобутки ,заслуги та її люди.

„Кожний для себе"

Далі промовець перейшов до критики „націоналістичних заперечень", бо, як казав він, „догма „кожний для себе", це заклик до злиднів і замкнення в самому собі, яке веде до війни".

Накресливши малюнок лиха, що станеться в Европі, якщо проєкт Европейської Спільноти буде відкинений, промовець перейшов до того, що станеться в ЗДА:

„Або Америка вступить в політичний і мілітарний ізоляціонізм, щоб знов віддатися тому, що називають периферичною стратеґією. Тоді кінець із колективною безпекою Европи і всього того, що вона здобула . . .

Або Америка ухвалить іншу позицію. Вона розіґруватиме Европу з тими европейцями, які прийматимуть її, проти тих, що її не прийматимуть. Америка перейде через голову країн, які не ратифікують трактат про спільну оборону, щоб підтримати всіма силами своїми тільки тих, які згодились на цей трактат. Це означає розбиття в центрі Европи, нове нещастя на континенті, суперництво. Тоді буде кінець реального миру, правдивої сполуки нашого континенту."

„Ось вже п'ять століть Европа претендує забезпечити мир національними арміями під знаком незалежности і суверенности кожної держави. Ось уже п'ять століть Европа кожні 50 років нищить найкращих з своїх дітей, свої багатства, своє добро, свою могутність, свою політичну силу."

Доповідь европейського політичного діяча, це не абиякий матеріял для продумання українських політиків і політиканів.

Народний капіталізм в Америці

Пресові аґенції, подаючи статистику смертельних випадків з нагоди Свята Незалежности в днях 4-5 липня стверджують, що це число майже наполовину менше, ніж було минулого року і дає цифру 294. Водночас вони зазначують, що цього року населення З'єдинених Держав користувалося 40 мільйонами моторових возів, в більшій частині авт, виїжджаючи з міст на прогулянки й різні розваги, при чому з самого міста Ню Йорку виїхало мільйон авт.

Загально панує переконання, що хто має авто, той належить до „багатшої кляси", й сама їзда автом в більшості країн вважається свого роду вигодою, доступною для людей, що втішаються добробутом.

А що Америка здавна відома з своїх матеріяльних багатств, то під час останнього Свята Незалежности вона могла повеличатися перед світом не тільки найбільшою свободою свого населення, але й відповідним розподілом національного мастку, який дозволяє народнім масам вживати таких вигод, які в інших країнах вважаються привілеєм „вищих" верств або груп.

Це важливе в теперішньому часі, коли прихильники диктаторських режимів втовмачують народнім масам переконання, що матеріяльне забезпечення не може йти впарі з особистою свободою й тому обмеження особистої волі треба вважати за необхідну заплату за економічну забезпеку.

Московська комуністична диктатура , зогиджує американський політично - економічний лад як „буржуазний капіталізм", приписуючи йому визиск робочих мас, хоч водночас ця диктатура закриває перед усім світом факт, що то ця диктатура запровадила небувалу в історії неволю людини.

За вістями з Европи, справу розподілу американських мастків розглядають тепер широко в Західніх країнах, особливо у Франції й Бельгії. Французький міністер економічних справ, Роберт Бургон, який, як член французької парляментарної місії недавно відвідав був Вашингтон і З'єдинені Держави, повернувшися до своєї країни, виголосив через радіо промову до французького населення, висловлюючи свій подив для американського політично - економічного ладу.

Для протиставлення соціялізмові він назвав цей лад „народнім капіталізмом" з'ясовуючи його таким означенням:

„Отой динамічний, ригористичний і філософічно чистий капіталізм виявив може й несподівані для філософів Західнього світу результати, а саме, що життьові відносини, осягнені при допомозі такого капіталізму, значно більше зближені до кінцевих досягнень соціялізму, про який вони мріють. Бо коли ви відокремите три відсотки американських багатіїв, що колись мали велетенські зиски, а які тепер, приневолені податками, дістають справедливу нагороду в порівнянні з своїми зусиллями; якщо ви ще відокремите дванадцять відсотків таких осіб, що не надаються до праці з уваги на свої недомагання фізичні, умові або суспільні, — то залишається вісімдесят п'ять відсотків усіх американців, які використують цей своєрідний капіталізм, і які становлять групу населення, що його прибутки виявляють найменшу різницю між двома крайностями. Життьовий стиль робітника, інженера і директора майже такий самий. Різниці в способі життя пізнати тільки в дрібничках, а посторонняя людина набирає враження, що спосіб життя майже однаковий серед усіх американців".

Так висловлюється економічний фахівець про американський розподіл мастків шляхом податків і заробітків, признаючи при тому, що це приковує „увагу спеціяльно таких людей, які, прибуваючи з чужих країн, безупину стоять підо впливом соціялістичних гасел, хоч вони в Европі не випрактиковані, або їх в засаді звикнено.

Ще помітніше з'ясовує напрям американського капіталізму Краєве Бюро Економічного Досліду. Його голова, д-р Симон Кузнец, професор економіки і статистики Пенсилванійського університету в Филаделфії, опублікував у книжці, грубістю 768 сторінок, спостереження „з уділу

(Закінчення на стор. 3)

Вол. Дорошенко

МОЇ СПОГАДИ ПРО С. ПЕТЛЮРУ

(9)

Розуміється, він міг зовсім вільно виїхати закордон, наприклад, до Відня, де його не досягла б рука уряду УНР, і Галицький уряд не тільки б не ставляв йому до цього перешкод, але навіть доломіг. Отже коли він цього не вчинив, то це свідчить на його користь.

Липинський улаштував скромне прийняття, на якому і я був присутний. Болбочан видався мені милою й симпатичною людиною, щирим українцем і я був сильно вражений і його ліквідацією й особливо тими обставинами, в яких вона сталася.

Мене вразило воно так само боляче, як розстріл без суду Євгена Нероновича з наказу Олександра Шаповала.

Люди революції не вміли цінити людського життя, особливо членів іншої, ніж вони, партійної парафії.

Петлюра, розуміється, сам не прикладав руки до ліквідації „зрадника" Болбочана, але — як-ні-як смерть останнього не вплела зайвого лаврового листка в його вінець слави.

VI. Під Польщею

З упадком ЗУНР я вернувся зі Станиславова до Львова на свою посаду в бібліотеці НТШ. Нічим незв'язаний з урядом УНР, я не мав ні причини, ні нагоди бувати у Варшаві, де перебував Петлюра до свого виїзду до Парижу, тому й не мав змоги зустрічатися з ним у цій добі його життя.

Правда, мені довелося раз побувати в одній справі в Тарнові, де тимчасово перебували урядові установи УНР, але й тоді не мав я нагоди зустрінутися з Головним Отаманом, бо він був тоді якраз у Варшаві. Я і в Тарнові бачився й відвідував Сірополка, В. Самійленка та ін., і бачив, як бідно вони жили там.

Писати ж до Петлюри мені властиво не було чого, так само як йому до мене. Просто не було жадної причини, бо я до політики УНР не встрявав, зайнятий виключно своєю працею в бібліотеці НТШ. Та й „варшавський полон" мимоволі відштовхував мене від тієї політики, а літературні зв'язки ще не налагодилися. А знов йому, як Головному Отаманові, може й незручно було зробити крок до відновлення колишніх дружніх відносин. Правда, деякі кроки до цього з мого боку до певної міри були зроблені поміщенням однієї моєї статті в його органі „Трибуна України", що виходив у Каліші 1923 р.

З переїздом Головного Отамана до Франції, що його повітали всі приятелі й прихильники Петлюри, ці відносини могли врешті відновитися, хоча б у зв'язку з його другим органом — „Тризуб", в якому я міг би співробітничати і справді згодом співробітничав, але вже після його трагічної смерти. В Парижі С. Петлюра ще більше зріс, як небуденна індивідуальність, і стояв на шляху до здобуття титулу великий.

VII. Під большевиками

Але Симон Васильович усе ж таки за мене не забував і з нагоди 25-ліття моєї літературно-наукової діяльности прислав мені з Парижу в листопаді 1925 р. свій гарний портрет із надписом. Але, що ж, незадовго його не стало, а та рука, що керувала його вбивством, зазіхала й на моє життя і то саме в зв'язку з Його особою.

При кінці грудня 1939 року причепилося до мене НКВД, обвинувачуючи мене як „ідеолога Петлюрівщини" та в мнимому утворенні у Львові — ще за Польщі — таємної протисовєтської організації з військовиків УНР.

Розуміється, це обвинувачення було виссане з пальця. Ніяким ідеологом петлюрівщини я не був, як рівно ж не засновував жодної таємної протисовєтської організації, а стояв на чолі явної гуманітарної установи — Комітету для допомоги еміґрантам з Наддніпрянщини та редаґував орган цього Комітету — календар-альманах „Дніпро", що мав протибольшевицький характер. Там я помістив чимало матеріялів, спогадів і статтей з історії нашої визвольної боротьби, між ін. і про Симона Петлюру.

Совєтський слідчий, якийсь дикий вірменин, основував своє обвинувачення на моїй статті про Петлюру з нагоди 10-ліття його смерти, поміщеній в часописі „Життя і Знання" 1926 р. видаваному львівською „Просвітою".

Очевидно в цій статті я не міг поминути мовчанкою, хто керував Шварцбартовою рукою.

Цього одного було досить, щоб визнати мене „ворогом народу", але совєтський слідчий і обвинувач в одній особі не міг поминути й того факту, що я належав до основників „Союзу визволення України", передтечі „Спілки визволення України" кінця 20-их років. Большевики тісно в'язали обидві ці організації. Проте я ніколи не був ідеологом Петлюрівщини в тому значення цього слова, яке надавали українському визвольному рухові останнього часу москалі — білі й червоні, — або таки й наші його супротивники.

Енкаведисти мучили мене довший час і тільки в січні 1940 р. дали мені спокій за інтервенцією проф. Кирила Студинського. Проте я ввесь час був під їх доглядом і кожного, хто попадав у їх лапи, розпитували вони про мене, як про це оповідали мені згодом мої приятелі Сергій Литвиненко, проф. Юрій Полянський і редактор Михайло Струтинський, яких допитувало НКВД. Тільки несподівана втеча большевиків у червні 1941 року врятувала моє життя, бо моє ім'я значилося у них на листі тих, що підлягали ліквідації.

Що мене не зліквідовано скорше, завдячую це тому, що я ще був потрібний владі при виданні творів улюбленого С. Петлюри письменника Ів. Франка. Після появи їх я мав піти слідом Головного Отамана.

VIII. Спроба характеристики С. Петлюри

Роздумуючи над ролею Симона Петлюри в історії української визвольної боротьби, мусимо стерегтися мимовільного впливу на нашу оцінку нещасливого результату цієї, очолюваної ним і зв'язаної з його іменем боротьби.

Як переможця звичайно не судять і все йому прощають, так на переможеного ладні валити всякого роду обвинувачення за вільні й невільні його гріхи, за те навіть, що було понад його сили, а що зумовило остаточний нещасливий вислід. І та обставина, що С. Петлюра скінчив життя як еміґрант на вулиці Парижу, а не на президентському стільці в золотоверхій столиці вільної й незалежної української держави, не повинна применшувати в наших очах його велетенських заслуг перед українською нацією.

Він не виграв не в наслідок своїх прогріхів, а в наслідок незалежних від його волі обставин, як це сталося і з великими його попередниками — Петром Дорошенком та Іваном Мазепою, яким проте не відмовляємо почесного місця в пантеоні українських героїв.

На діяльність Симона Петлюри, як Головного Отамана, треба дивитися ясними очима, не засліпленими ні гіркотою невдачі нашої визвольної боротьби, ні партійною нетерпимістю, що не хоче бачити в свому супротивникові нічого доброго, а навпаки, закидає йому й незавинені ним прогріхи. І коли ми подивимося на С. Петлюру об'єктивно, а не крізь темні окуляри, тоді побачимо й усвідомимо собі, ким був він для нас, для нашого народу, для нашої Батьківщини. Це безстрашний борець і мученик за волю України.

Ми побачимо тоді, що наш Головний Отаман це не один, хоч би й найбільший із численних отаманів, що, як гриби по дощі, появлялися на широких просторах України в пам'ятних роках нашої визвольної боротьби.

(Закінчення на стор. 4-тій)

Віктор Приходько

ДО ІСТОРІЇ ОДНОГО ВИКОНУ

З приводу 60-ліття проф. В. Доманицького

Нещодавно в м. Міннеаполісі скромно відсвятковано шестидесятиліття життя і праці професора й б. ректора Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) — Віктора Миколаєвича Доманицького. Була й стаття з приводу цієї дати проф. М. Чубатого в „Свободі", з відзначенням заслуг Ювілята.

Правда, праця й заслуги проф. В. Доманицького на полі української культури взагалі, а високого шкільництва зокрема, повинні були і знайти значно ширший відгук та оцінку, але цьому безперечно стали на перешкоді ненормальні умови нашого існування, передовсім ота розпорошеність і щоденна заробкова праця та і сам Ювілят про свій ювілей аж ніяк не „старався".

Але серед широкої й кипучої діяльности проф. В. Доманицького є одна сторінка, про яку ніяк не можна не згадати.

Це — видавнича діяльність проф. В. Доманицького. Не як приватної особи і підприємця, а як ректора Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ), в Німеччині, в Реґенсбурзі.

Про саму школу та її повстання серед руїн знищеної Німеччини тут говорити не будемо. Це, як кажуть чени, окрема „капітола про себе". „Капітола", якою, по справедливости, можемо пишатися, бо це — яскрава ілюстрація здібностей і можливостей, що заложені в нашій нації, особливо, коли наші люди дружньо, гуртом візьмуться до чогось і на якийсь час забудуть про головне своє зайняття — сварки.

Отже, в історії повстання чи відновлення УТГІ в Реґенсбурзі, серед гурту ентузіястів, та при співробітництві цілої професури, В. Доманицькому безперечно належиться перша й ведуча роля.

Все, що було надруковане в Подєбрадах, в Чехії, там і залишилось і пропало, — кажуть, большевики усе спалили. Правда, маленьку частину, евакуючись в 1945 році, взяли з собою, одначе на одній із станцій на кордоні Німеччини (Горажд'овіце), два вагони УТГІ впали жертвою бомбового налету, — і все згоріло, — ледве врятувалися люди.

А тут — висока школа — три факультети (пізніше — п'ять!), різні фахові курси — давай підручники!

І ось тут, — треба признати, — ректор В. Доманицький виявив надзвичайні організаційні здібності, енергію, працьовитість, — майже героїзм!

Передовсім: це ж вам не Америка і не передвоєнна Европа, де для друкування книжок було все, чого тільки хочеш. Це — розбита, зруйнована до щенту — Німеччина. Видавництво п е р едбачалось циклостилеве: не треба було багато примірників книжок, але було багато дисциплін. Між тим, у той час — 1945-47-48 рр., — у Німеччині не можна було дістати ні писальних машин, ні циклостилів, ні фарби, ні паперу, — навіть звичайного олівця не було!

Себто було сто причин, чому жадної книжки не можна видати.

Але, очевидно, ці причини не існують, коли візьметься до справи впертий українець.

Отже, В. М. Доманицький винайшов ідею: — заснувати по Німеччині „українські поліграфічні бази".

Що за бази? І звідки така „пишна" назва?

Виявилось, що, як і в кожному геніяльному винаході, справа дуже проста. Передовсім — потрібні були писальні машинки й машиністки. Де ж їх взяти? І, виявилось, що дещо таки є. Ось, у Франкфурті є машиністка Н. і їй пощастило, утікаючи, перетранспортувати й машину. Те саме — в Берхтесґадені. Також — в Мюнхені, Шляйсгаймі. Хтось захопив із собою й циклостиль.

І В. М. Доманицький рішив: оце ж і будуть „бази". Основа є, тепер лише подбати про матеріял: фарби, папір і под. Правда, працівникам треба щось платити, але це — „публіка своя" — якось то буде.

І почався — друк книжок. При чім — не в одному місці, а в п'ятьох. Ніхто, тільки В. Доманицький може розповісти в деталях цю прецікаву історію наших культурних змагань. Як — в одному місці не вистарано паперу, в другому — фарби, в третьому — зіпсувався циклостиль і т. д. і т. д.

А ще ж треба було віднайти серед людей старі Подєбрадські підручники для передруку, а також замовити нові.

Робота була — надзвичайна. Трудноші — неймовірні. Але проти них стояв — великий запал. І не раз можна було бачити, як В. М. Доманицький, ректор високої української школи, зимою, серед сльоти, у військових черевиках, пальті, з тяжким „рукзаком" за плечима, крочив із залізничого двірця Реґенсбурґу на наш, еміґрантський, Зідлюнґ. Це — він вертався з об'їзду своїх „баз". Бо увесь час треба було їх підтримувати, як матеріяльно, так і морально.

Які ж були наслідки цих зусиль?

Ось — передімною реєстр підручників і курсів видання УТГІ на 20 червня 1949 року. Приблизно за три роки видано 47 курсів, 31 автора! Це ми можемо належно оцінити тут, в нормальній і багатій Америці, де вихід кожної української книжки творить певного роду подію.

Які ж це книжки? Звичайно, не можемо їх перераховувати, — скажемо лише загально: економія, право, журналістика, агрономія, лісівництво, інженерія.

При чім, — не брошурки, а переважно підручники в 200-300 й більше сторінок. Між ними — політична економія, фінансове право, бухгалтерія, торговельне право, цивільне право і процес; серед агрономічних наук — садівництво, городництво, пасічництво, ботаніка, фітопатологія; з технічних дисциплін — неорганічна хемія, технологія палива, технологія води, миловарство і под.

Серед авторів — професори, доценти й лектори УТГІ: Іваницький, К о м а р ецький, Добриловський, Бочковський, Бич, Храпливий, Яковлів, Фролов, Антонович. Вілецький, Архимович, Панасенко, Моралевич, Мартос, Мазепа, Гордієнко, Гнатовський, Гарбер і т. д. і т. д., імена яких гарантують фахове й солідне трактування справи.

Звичайно, коли б поспитати головного видавця — п. Доманицького, то ми почули б від нього не мало нарікань — на різні помилки, недогляди, коректуру, плями і под., чим „живе" й хвилюється кожний видавець.

Але помилки — діло до направи, а 47 курсів — перед нами!

Вони відслужили свою службу, але поважні запаси книжок лежать ще в Німеччині і вони готові далі служити. А то тим більше, що хоча професори й студентство УТГІ в масі своїй покинули Німеччину, але в значній частині опинились вони в Америці. І тут відразу виникла думка: продовжувати школу далі. В тій чи іншій формі, але не переривати традиції: не дати заслуженій професурі д и с к в аліфікуватись і зійти лише на ролю „клінерів", а також послужити й студентству, бо багато з них хотять закінчити й оформити свою українську школу.

В напрямі оформлення й леґалізації української високої школи в ЗДА провадиться енергійні змагання, бо то був би великий культурний і політичний успіх: у центрі світової політики, поруч з іншими високими школами різних народів, як університет французький, німецький, постала б і повноправна висока школа українська.

З другого боку, чуємо, що й УТГІ в Німеччині, який передбачалося перенести в цілому до ЗДА, уживає, серед тяжких умов, героїчних заходів, щоби і там, у Европі, задержатись, як активна висока українська школа.

Так чи інакше, але велика культурна праця, якою керував і яку очолював В. М. Доманицький у Німеччині, не пропала й не пропаде, і Шановному Ювілятові треба побажати від великої, напруженої праці, знову спрямував свою енергію, хист та ентузіязм на велике діло будівництва української культури . . .

Іван Людим

З ОЛІВЦЕМ МІЖ ГІСТЬМИ В СОЮЗІВЦІ

Перший гість.

Він походжав з виглядом співвласника по веранді головного будинку й насвистував. Почав з протесту:

— Прошу записати, що це я перший був тут. Ледве прочитав, що Союз купує „Союзівку", як вже був тут. Ще нікого не було. я собі, як дідич, походив усюди, оглянув. А спав ось там, біля басейну.

Підійшов ближче і продовжував:

— А ті, що сьогодні поприїздили, то це вже так собі. Неправно. Я маю найбільше право. Я чув, що якась місіс запевняє, що це вона перша, — то перекажіть їй, що це неправда. Я був перший і останній.

— Якто останній?

— А що ви думаєте? Якщо я вже сивий, то не доживу до яких дев'ятдесяти років? Ого! Втягніть но повітря в груди? Відчуваєте, яке здорове? Дочекаю старечої пенсії й житиму тут. Всі, що тут тепер так галасують, порозбрідаються, а я буду останній.

Він зневажливо подивився на мене й по-господарському, ударом долоні, справдив міцність хиткого столика в кутку веранди.

Інтерв'ю з західняком.

— Нічого цікавого. Н у, „Союзівка"! Прецінь в Черчі було більше місця. Боровина була. Музика теж грала. Зо Львова добірне товариство з'їжджалося. Пане, які сукні наші пані носили! Таких тут не побачите! Чи тут що вміють? Гуляти, думаєте вміють? Тоді у нас танґо було, чарлстон...

— А коломийка?

— Ну й коломийка...

На згадку про коломийку, західняк мрійливо посміхається і вже з симпатією дивиться на мене. Його настрій раптом міняється:

— Я не кажу, що тут зле. Овшім, зробили все, що можна. Навіть ґустовно. І їсти добре дають. Певно якась з наших пань кухнею керує. Не знаєте хто?

„Східняк" не погоджується.

— Я з цим зовсім не соглашаюсь. Людей повно, а порядку немає. Треба було все по-іншому зробити. Я розумію, що наїхало багато. Бо що їм? Путьовки не треба, дозволу жадного. Сказав на праці босові „бай-бай" та їдеш. А яка приємність? Приїхав, як до дому. Ні, ти, братіку, раніш почекав би з пару років на путьовку. Та поголодував би, та б попильнував, щоб тебе НКВД не арештувало, — а тоді б знав, що це значить на курорті побувати. Там тобі не шутки!

— Воно правда, але й тут порядок є. В буфеті припасів для всіх вистачить.

— Це правда. Б у ф е т н а справа стоїть добре. Повірете, я вчора вареники їв. По-нашому зроблено, — якась добра душа там працює...

Він приязно посміхнувся:

— Я не кажу, що тут зле. От і я, візьміть. Захотів, — приїхав сюди, захотів — не приїхав. Автомашину маю. Дав газу і вже тут. Я не кажу...

Він посміхається ще приязніше і пропонує смотатись до буфету.

Давній американець думає, що все окей.

— А я кажу, що все окей. Ви не слухайте тих всіх. Вони й біди не знали. Приїхали б сорок років тому, погарували б в майнах. А замість „Союзівки", мали б тільки Іст - Рівер, — й то не було часу посидіти там... Тоді б знали! А як ми з наших центів, це все придбали, то вони розумні. Місіс моя вам це саме скаже...

— А де ваша місіс?

— Оглядає, чи все добре зроблено. Бадрується вона непотрібно. А бадруватись не треба.

— Я погоджуюсь з ним, що бадруватись не треба і запрошую його на пару „гайболів".

Сумівець біля водоспаду.

Він задумливо споглядав на каміння водоспаду й турбота не сходила з його чола: —

— Воно ніби тут і все добре, але... Треба, щоб всюди повідомлення вивісили, що в лісі „пойзен-айви" немає...

— Чому ж так?

Він знеохочено вказав на дівчину, що, відвернувшись від нього, сиділа на камені:

— Дарунця ось нарікає, що затруїлася. Скажіть їй, що це нічого...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бетлегем, Па.

Роковини Голоду в Україні.

Цього року всюди, де лише є хоча б мала громада українців, вони стараються гідно і по змозі своїх сил відзначити цю трагічну річницю 20-ти ліття великого гододу в Україні.

Старанням Відділу УККА в Бетлегем, дня 14. 6. 1953 в українській гр.-кат. церкві св. Иосафата відправив о. Є. Цегельський панахиду за жертви штучного голоду в 1932-33 рр. Після панахиди люди зійшлися до церковної залі, щоб взяти участь у жалібних Сходинах.

Голова місцевого Відділу УККА п. М. Брус коротким вступним словом відкрив сходини і попросив присутніх однохвилинною м о в ч анкою вшанувати пам'ять жертв голоду.

Опісля на сцену прикрашену великим написом з нагоди цієї річниці, роботи п. В. Чубатого ,вийшов місцевий парох о. Є. Цегельський і з'ясував присутнім причини цього великого злочину Москви над українськими селянами.

Гарний реферат англійською мовою виголосив п. Д. Криса, в якому з'ясував також і реакцію вільного світу на цей лочин.

„Зі соромом мусимо признати — казав прелеґент — що в цей час, як мільйони наших братів гинули жахливою голодовою смертю, вільний світ торгував із большевиками й купував у них українську пшеницю". — „З прикрістю треба ствердити — казав він дальше — що ми, тут роджені українці, замало цікавимося українським життям, але це мусимо змінити, бо якщо будемо шанувати свої традиції і не будемо цуратись свойого народу, то і американці будуть нас шанувати і з нами ічислитися.

Відспіванням національного гимну закінчено ці Жалібні Сходини. **Е. М.**

Сейнт Пол, Мінн.

День Матері.

Український Золотий Хрест в Ст. Пол, Міннеаполіс вже другий рік працює, по мірі можливости, з дітьми. Ця праця обмежилася, тим часом, тим, що з дітьми підготовлялися дитячі імпрези.

Одною з таких дитячих імпрез був цьогорічний „День Матері". Пройшов він, дійсно, дуже гарно і залишив після себе повне задоволення.

Скільки то було суматохи, сміху, хвилювань, поки Фея, Царівна, Принц, Брат Царівни, Баба-Яга, Кума, Вовкулака, Дівчатка Феї і Баби-Яги, Зайчики і Вивірочка — одягалися, підмальовувалися, збиралися перед виступом на сцену. Її'єска ж на дві дії живо написана для дітей, авторка якої є і режисером (п-і М. Ґрінвальдт), до неї гарні декорації (п. проф. М. Михалевича), а кожний „артист" у віці від 4 р. і до 13 р. мають гарні костюми. Ще перед п'єскою малими „деклямматорами" були продеклямовані гарні віршики, а двоє малих „піяністів" гарно загради на клявірі. Вже завмирає останній акорд клявіру і вже ось зараз треба „грати". Дехто з дітей перший раз на сцені. Але навіть і ті найменші — зайчики і вивірочка — не розгубилися і ролю заграли добре. Дехто з дітей виявив просто таки небиякий артистичний хист. — Після п'єски був ще живий образ — всі діти перед образом Божої Матері і одна з дівчаток проказала таку гарну молитву-прохання за наш Рідний Край.

Програма, підготовлена з дітьми на „День Матері" — дійсно гарна і дуже добре виконана. Веручи на увагу обставини, в яких доводиться працювати з дітьми, (праця кожного з нас, трудноші з доставкою дітей — віддаль від місця проб, часті хорування дітей), трудноші, які доводиться вперто поборювати, ураховуючи це все і навіть те, що наша публіка (серед неї і багато батьків, що мають діти!) ставиться до такої корисної роботи цілком інертно — все ж таки треба висловити велике бажання цю роботу не лишати, а вести її далі, поглиблювати і поширювати.

Присутня.

Губернатор п. Г. М. Вільямс, в приявності стейтового конґресмена п. Івана Бека, підписує новий закон в справі лікарів з закордонними дипломами.

НОВИЙ УСПІХ УКРАЇНЦІВ В СТЕЙТІ МІШІҐЕН

Дня 12. травня 1953 р. губернатор стейту Мішіґен п. Г. М. Вілліямс підписав закон про допущення лікарів-чужинців до виконування медичної практики у тому стейті. Подія ця була завершенням чотирорічної боротьби, яку він адв. Іван Панчук зі стейтовими та м е д и ч н ими властями нашого стейту. Надіємося, що опублікування деяких важніших фактів про цей закон дасть підставу та заохоту нашим впливовим громадянам у інших стейтах, де живуть українські лікарі, добитися подібних успіхів.

Адв. Іван Панчук діяв з рамени Стейтової Комісії для Переміщених Осіб, якої він є головою. Свої старання в цій справі розпочав він ще в 1949 році, коли до Мішіґену почали в більшій кількості прибувати лікарі з европейськими дипльомами. Нострифікаційні умови того стейту були дуже строгі, а новоприбуваючі лікарі, після перших розчарувань, уникали наш стейт, як безвиглядний на майбутнє, бо вимога повторення останнього року у медичній школі була неможлива до переведення.

Після відбуття численних нарад з різними стейтовими властями остаточно випрацьовано плян, який давав можливість европейським лікарям приступити до нострифікаційних іспитів, замінюючи вимогу повторення останнього року медичних студій на усні іспити перед спеціяльно створеною екзаменаційною комісією, зложеною з професорів обидвох мішіґенських медичних шкіл — в Енн Арбор та Дітройті. Завданням цієї Комісії є перевірити документи, а передовсім знання кандидата, та рішити, чи його медична освіта є на рівні з американською. Успішне зложення таких іспитів дає право приступити до властивих писаних нострифікаційних екзаменів.

Повищий плян став законом минулого року, але леґіслятура ще від себе додала вимогу повного горожанства перед одержанням права на приватну практику і тим самим з а с у д и л а лікарів на дальше чекання. Проте, багато кандидатів не зневірилися тим та проходили приписані іспити і коли тогорічна весняна сесія мішіґенської леґіслятури, завдяки дальшим стараням адв. Івана Панчука та новоприбраного члена Палати Репрезентантів п. Івана Бека, брата знаної радної міста Дітройту, змінила вимогу горожанства на т. зв. перші папери, вже три лкарі українців — д-р Л. Обушкевич, д-р П. Джуль та д-р Д. Ткачук — одержали ліценції на приватну практику у тому стейті.

Під теперішну пору около два десятки лікарів українців перебувають на терені Мішіґен, з них вже сімох пройшли успішно іспит перед згаданою Комісією і є кваліфіковані до остаточних нострифікаційних екзаменів. Надіємося, що вкоротці всі лікарі українці в нашому стейті дістануть лікарські права.

д-р П. Джуль

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Европейська Оборонна Спільнота

(Закінчення зі стор. 2)

вищих економічних груп у прибутках і ощадностях". Таких вищих груп, на його думку живе в Америці сім відсотків. Поодинокі члени таких груп мали річного прибутку від $ 2,000 угору. У такій типічній багатшій американській родині, складеній з чотирьох осіб спільний прибуток недавно ще досягав $ 8,000 і вище. Останніми часами помітний великий упадок прибутків у найвищій економічній верстві, а зате помітний приріст у нижчих. Як приклад на це подає він верству осіб, що діставали в 1939-40 рр. по $ 22,000 річно. Ця верства становила тоді 12 відсотків в загальній групі багатіїв, а вже в рр. 1947-48 вона змаліла до вісім з половиною відсотків. Отож стверджено зменшення кількости багатіїв у цій одній верстві і розподіл багатств між нижчі масткові групи, доходячи вкінці до найширших мас американського насел е н н я шляхом виплати робітничих платень.

Для заокруглення оцих спостережень варт ще зробити спробу обчислити багатство пересічної американської родини, щоб точніше зрозуміти ідею „народнього капіталізму. В початках місяця травня Рада Крайової Промислової Конференції в Ню Йорку оприлюднила вістку, що масток споживачів (консументів) в Америці, від закінчення другої світової війни, зріс до висоти 800 більйонів долярів. (В Европі американський „більйон" називають „мільярдом").

Масток вміщений в готівці, обезпеченнях, домах і підприємствах, на яких є біля сто більйонів довгу, одначе післявоєнне піднесення ціни бизнесових підприємств вирівнює ці довги. Рада згаданої Крайової Промислової Конференції стверджує, що половина родин в ЗДА — це власники чистого мастку вартістю $ 7,500 або й вище; що шеста частина родин має мастку більше ніж $ 30,000, а менше ніж десята частина родин має масток, на якім довги перевищають його вартість. Одначе чотири п'ятих частин усіх американських родин, які працею заробляють річно по $ 5,000, це на ділі, власники більше ніж половини національного мастку ЗДА, як твердить згадана Рада Промислової Конференції. Крім того стверджено, що 70 відсотків усіх американських родин мають ощадності в банках, в приватних сховках або вкладені в різних речах особистих чи нерухомих мастках.

Як розподілюється масток поміж поодинокі родини або особи шляхом уділів в різнородніх підприємствах, над цим варто застановитися окремо. На всякий випадок треба ствердити, що американська засада „народнього капіталізму" позначилася в практиці більшим добробутом мас, ніж його дало проповідування й ведення досвідів з економічним соціялізмом, чи соціялістичним комунізмом. Над цим повинні застановитися головно ті, що досі привикли вважати як недоторкану святість всілякі утопійні теорії, які нанесли небувалі матеріяльні й моральні нещастя одиницям і народам.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

ЗА 35 ДОЛЯРІВ МОЖНА ПРОВЕСТИ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ В СОЮЗІВЦІ

Йдучи на зустріч побажанням головно менше заможного загалу нашого громадянства, управління Союзівки прекрасної вакаційно-відпочинкової оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кетскил біля Кергонксон, Н. Й., влаштувало окремі приміщення, в яких по найдешевшій ціні, бо тільки за 35 долярів тижнево, можна провести цілий тиждень. В ту ціну включений нічліг в гуртожитках, цілоденний харч та всі відпочинкові вигоди, як купелі в басейні, користування спортовими майданами і т. п., що їх дає Союзівка. Рівночасно з цим зменшено теж ціни за побут в Гостинниці та окремих віллях. Нові ціни, що увійшли в всилу з днем 15-го липня, встановлено тепер так:

Однотижневий побут в Союзівці з нічлігом в гуртожитках — від одної особи тижнево $35:00, а від одної особи денно — $7:00, включно з харчем та всіми вигодами. Ціни за кімнати, включно з харчем, на третьому поверсі Гостинниці: тижнево від одної особи $42:50, а від двох осіб — $75:00; денно в тих кімнатах, включно з харчем та всіми вигодами, від одної особи $8:00, а від двох осіб — $15:00. Кімнати, включно з харчем та всіми вигодами, в Захисті: тижнево від одної особи $50, від двох осіб — $90, а від трьох осіб — $120; денно в тих кімнатах — від одної особи — $10, від двох осіб — $17, а від трьох осіб — $24.

Нові ціни за побут включно з прохарчуванням та всіми вигодами) в апартаментах долішніх поверхів Гостинниці та трьох віллів: „Ворохти", „Полтави", „Чернівців", встановлено такі: тижнево від одної особи $55, від двох осіб — $100, а від трьох осіб — $135; денно в таких апартаментах: від одної особи — $10, від двох осіб — $18, а від трьох осіб — $26. В усіх цих кімнатах є до розпорядження приватні ванни. В усіх кімнатах постійно гаряча й холодна вода. За діти окрема знижка, залежно від віку.

Встановляючи ці нові ціни, які заледво покривають самі кошта удержання гостей, управління Союзівки пішло якнайдальше назустріч потребам і вимогам всіх прошарків нашого громадянства та сподіється, що воно з цих вимкових можливостей масово користатиме. За дальшими інформаціями звертатись листовно на адресу: Ukrainian National Association Estate, Kerhonkson, N. Y. або телефоном: Kerhonkson—5641.

„Велика Трійка" міністрів Закордонних справ на розмові з президентом Айзенгавером під час відвідин Білого Дому. Зліва направо: президент Айзенгавер, секретар стейту Доллес, французький міністер закордонних справ Жорж Бідо і діючий британський міністер закордонних справ Сейлсбері.

Мої спогади про С. Петлюру

(Закінчення зі стор. 2)

Симон Петлюра був провідником, який надав своє ім'я цілій добі в історії України, цілому визвольному рухові останнього часу. Не Ангел, не Григоріїв, не Зелений і не Махно, ніхто інший, а саме він. Вже це одне свідчить про велич Його особи й Його чину.

Симон Петлюра не був припадковий лицедій, що його примхлива доля висунула на кін історії. Не хвиля революції винесла його на своїм хребті на поверхню бурхливого людського океану, як свого тимчасового улюбленця, як халіфа на хвилину. Ні — він був усоблення мрій, сподівань і чинів цілого ряду поколінь українського громадянства, що протягом усього 19-го ст. і початку 20-го несли на собі тягар праці, спрямованої на визволення рідного краю. В своїй діяльности Петлюра виходив не з інтересів якогось одного стану, якоїсь верхівки, або партії, а з інтересу всього українського народу, що усвідомив себе як **нація**. Для України не завагався він пожертвувати партією, до якої належав від літ своєї національної свідомости.

Симон Петлюра не був манекеном у чужих руках, лялькою, якою гралися чужі Україні сили, а був відповідальним борцем за долю рідного народу, з лона якого вийшов, був непохитним державним мужем своєї нації, що пробудилася з летаргу.

Симон Петлюра не був якимсь замріяним у голубі далі якоїсь загірної комуни всесвітянином, що в своїх думках і змаганнях не має твердого ґрунту під собою.

Його ідеал був ясний і зрозумілий — Самостійна Українська Держава. І він служив цьому ідеалові й боровся за нього до останнього тху, не на словах тільки, а на ділі.

Не лише словом і пером, але й військовим чином, із зброєю в руках бився він за волю України на чолі когорти відданих йому вояків і своїм прикладом світив іншим борцям.

Симон Петлюра не був партійним конспіратором, який стоїть осторонь громадянства, або й ставляє себе понад громадянство, який діє в сутінках підпілля й часто-густо падає жертвою своїх конспірацій. Був він борцем на прилюдній арені, діяльність і вчинки якого проходили у всіх на очах.

Раз ставши на шлях збройної боротьби з нашим відвічним ворогом, Москвою, він ні разу не зійшов із шляху, ні разу не сплямив себе ганебним плянуванням перед цим ворогом, чи був то червоний, чи білий москаль. Для Петлюри були вони однаковими аґресорами, з якими нема згоди.

В тих умовах, в яких йому довелося боротися за українську державність, Петлюра зробив усе, що було в його силі. Він не раз перемагав ті труднощі, що їх кидала йому під ноги наша нещаслива доля.

В очах українського народу був С. Петлюра все і завжди його природним вождем, втіленням його прагнень і змагань. І вагу його особистости добре оцінив наш відвічний ворог, коли сімома кулями свого наймита намагався забезпечити своє панування над Україною від динамічної сили його генія. Але ворог перечислився.

Тіло героя можна вбити, але не його духа. І дух Покійного Отамана живе й діє серед нас і досі й не перестане жити й діяти вічно на Україні.

Ім'я Симона Петлюри було, є й буде прапором нашої визвольної боротьби й нашого державного чину. Майбутня воля України буде овіяна його безсмертним духом.

Настане слушний час і саме з його ім'ям на устах підуть до останнього бою борці за Самостійну й Соборну Державу Українського Народу.

(Кінець)

У ВАШИНГТОНІ РАДЯТЬ НАД ОБ'ЄДНАННЯМ НІМЕЧЧИНИ

Вашинґтон. — Вашинґтонські наради трьох західніх міністрів закордонних справ дійшли в минулу суботу до того пункту, коли покликано до життя комісію заступників міністрів для списання всіх можливих кроків, що їх треба вжити для приспішення з'єднання Німеччини і для закріплення західньо - европейської орґанізації, беручи під увагу зустрічі в будуччині з Совєтами, або й без такої зустрічі.

СЕНАТОРИ ПРИСПІШУЮТЬ ЗАКОН ПРО ПОДАТОК ВІД НАДМІРНИХ ПРИБУТКІВ

Вашинґтон. — Голова Фінансової комісії в Сенаті, сенатор Юджен Д. Піллікін заявив, що він буде дбати про те, щоб ухвалений закон про продовження податку від надмірних прибутків у Палаті Репрезентантів прийшов без змін також і в Сенаті, та щоб ще цього тижня він міг бути ухвалений повним Сенатом. Коли б Фінансова комісія поробила будь-які зміни, то цей закон мусів би йти ще раз до Палати Репрезентантів, і це припізнило б його ухвалення. Цей закон прийняла Палата Репрезентантів більшістю 325 до 77. Деякі сенатори бажали б, щоб цей закон не відносився до тих корпорацій, які річно заробляють менше, як $100,000. Дохід від податку від надмірних прибутків виносив би коло $800,-000,000, і на стільки був би менший в цьому фінансовому році державний недобір.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КОВТСВІЛ, ПА. — Т-во ім. Б. Хмельницького відд. 248 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19. липня зараз по службі Божій в парафіяльній залі. Буде звіт контрольної комісії за 6 місяців. А. Заплітний, предс.; Л. Прийма, кас.; М. Кобилянський, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. о. Николая відд. 106 відбудуться в неділю, 19. липня (July) в домі відділів У. Н. Союзу, 843 N. Western Ave., о год. 12. вполудне. Просимо всіх членів прибути. Уряд і контрольна комісія здадуть звіт за піврік. Суспендованих членів просимо прибути, вирівняти свої залеглості, щоби не бути виключеним з організації УНС. — Н. Гуль, заст. предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата відд. 217, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. липня в год. 2. по пол., в парафіяльній залі під ч. 305 Гудсон вул. Приявність всіх членів є конечна бо маємо багато важних справ до вирішення. Уряд і контрольна комісія здадуть звіт за 6 місяців. Довгуючих членів проситься прийти на збори і вирівняти свої залеглости. Проситься приєднувати нових членів щоб збільшити наш відділ. — В. Колданський, предс.; І. Деркач, кас.; А. Іванів, фін. секр.; Г. Булавинець, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка відд. 372, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. липня о год. 8. ввечорі, в домі VFW Вашинґтон вул. Проситься всіх членів прийти на збори, вирівняти свої вкладки як рівнож буде вирішення товариського пікніку. Обов'язком кожного члена явитися на зборах. —А. Кручак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія відд. 339, відбудуться в суботу, 18. липня, о год. 7. веч., в домі Громади на Лавренц вул. Проситься всіх членів бути присутними на зборах, вирівняти залеглі вкладки і забрати свої чеки дивіденди. — А. Хромяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 відд. повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 18. липня від год. 7:30 до 8:30 вечером і в неділю 19. липня від 12. до 2. по пол. Просимо членів вирівняти залеглі складки. — О. Штогрин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори 117 відд., „Запорозької Січі", відбудуться в суботу, 18. липня, в год. 8-ій веч. в приміщенні при 33 Е. 7-а вул. на II. пов. Просимо всіх членів відділу обовязково прийти на збори. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, ф. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Піврічні збори Бр. св. І. Хрестителя, відд. 270, відбудуться в неділю, 19. липня, о год. 2:30 по пол., в У. Н. Домі. Проситься членів прибути на збори, вислухати звіту урядників за перший піврік, а опісля будуть нові справи до полагодження на другий піврік і справа приєднування більше нових членів до У. Н. Союзу. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. секр.-кас.; В. Бутковський, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. Василія, відд. 161 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 18. липня, о 7. год. ввечорі в клюбовій залі, 600 Glenwood Ave. Проситься всіх членів бути присутними на зборах. — Ч. Кудріх, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Т-во Згода відд. 20 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19. липня, о год. 2. по пол., в У. Хаті при вул. Ґрейлінґ. Обов'язком кожного члена прибути на збори. Буде піврічний звіт контрольної комісії і фін. секр., за 6 місяців і роздача дивіденди та багато важних справ до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. — Дм. Білик, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ відд. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 19. липня о год. 2. по пол., в залі Клюбу, 13 Washington St. Просимо членів прийти і вирівняти залеглості і забрати свої чеки дивіденди. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Т-во ім. І. Франка, від. 271 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19. липня, о год. 2. по пол. в укр. залі, на Лакаванна Евеню. Проситься всіх членів прибути і вислухати звітів урядників. Рівнож проситься привезти зі собою дітей і знайомих, щоби вписати їх в члени УНСоюзу. — Г. Левуш, пред.; П. Німець, кас.; І. Чопко, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во А. Бончевського відд. 10, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 19. липня зараз по Сл. Божій в парафіяльній залі. Присутність всіх членів обов'язкова. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглості. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 147, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. липня в парафіяльній залі, 803 Фронт вул., в 2-ій год. по пол. Проситься членів прийти начас. Члени, що не відібрали своїх дивіденд, можуть відібрати на зборах. Напоминається довгуючих членів вирівняти свої залеглості, щоб не наражуватися на суспенду. — Д. Рудакевич, предс.; Н. Віленький, кас.; І. Федорак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА.—Т-во Т. Шевченка, відд. 156 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю 17. липня, о год. 8:30 веч. Проситься всіх членів бути присутніми на зборах. — В. Новак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в середу, 15. липня, в год. 7.30 вечором в У. Н. Домі при Фліт вул. Звертаємо увагу довгуючим членам, щоби на тих зборах конче вирівнали свої вкладки, або повідомили секретаря про причину неплачення, бо після ухвали минулих річних зборів, товариство за нікого не може платити вкладок до Союзу, а кожний член обов'язаний про це сам памятати і дбати за своє і своєї родини обезпечення. Хто із довгуючих членів не вирівнає вкладок на цих зборах, буде суспендований. — За уряд: П. Костик, предс.; І. Патуляк, кас., В. Кушнір, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259 will be held Sunday July 19, at Church Hall, 4952 So. Paulina St. at 2:00 P.M. — Peter Trusiak, Rec. Sec.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. о. Николая, відд. 5 відбудуться в п'ятницю, 17. липня, о год. 7:30 ввечорі, в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 St. Контрольна комісія здасть звіт за 6 місяців. Проситься всіх членів прийти вирівняти вкладки та забрати дивіденди. Обов'язком кождого члена явитися на збори. За уряд: М. Ливицкі, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.

Адм. „Свободи".

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ ПАВЛІВСЬКИЙ, член Т-ва „Мир", відд. 324 У. Н. Союзу у Филаделфії, помер 11. липня 1953 р., проживши 65 літ. Покійний уродився у Вікні, пов. Скалат. Був членом і урядником від 1935 р. та вивязувався зі своїх завдань якнайкраще. Був великим патріотом і радо попирав національні і суспільні потреби. Похорон відбувся в середу, 15. липня ц. р. о год. 8:30 рано. — В. И. П.!

І. Струк, секр.

ІВАН ПАЦАНОВСЬКИЙ, член Б-ва св. Арх. Михаїла, відд. 352 У. Н. Союзу в Честер, Па., помер 7. липня 1953 р. Покійний родився 1893 р. Полишив дружину Марію і двох синів та дві дочки, які є також членами У. Н. Союзу. Похорон відбувся 11. липня з пох. заведення до церкви Сош. св. Духа, а відтак на цвинтар. — В. И. П.!

Д. Яворський, секр.

ПИЛИП ПАНЧИШИН, довголітній член Бр. св. о. Николая, відд. 378 УНСоюзу, в Вудбані, Н. Дж., помер 5. липня 1953 р., проживши 66 літ. Покійний родився в с. Литвинів, пов. Підгайці. Полишив в смутку дружину Анну, двох синів Івана й Василя, дві невістки і двох внуків. Похорон відбувся 7. липня з погребового заведення до греко-кат. церкви при участи Родини і знайомих. — В. И. П.!

В. Зинок, предс.

В книгарні „Свободи" можна набути такі КНИЖКИ:

Беніта — роман Г. Р. Гаґґард	$ .50
В неділю рано зілля копала — О. Кобилянська	1.50
В обіймах давуна — Г. Вузол	.85
Вперед Україно (декляматор)	1.00
Граф Монте Крісто — О. Діма — 4 томи	5.00
Золотий потічок голодного Харкова — О. Звичайна	.35
Кайдашева сім'я — І. Нечуй-Левицький	1.00
Кудеяр — Н. Костомаров	.75
Леґенди старокиївські — Н. Королева	1.00
Магічне місто — М. Петрівський	.75
Над озером — С. Котик	1.00
Підстави нашого відродження, — 2 томи, І. Мазепа	5.00
Під чужими прапорами — М. Небеляк	1.50
Побратими — А. Чайковський	1.20
Поєдинок з діяволом — 2 томи, О. Гай-Головко	2.00
Селянська санаторія — О. Звичайна	1.65
Симфонія землі — Ю. Тис	1.00
Серед темної ночі — Б. Грінченко	.50
Таємний злочин — Я. Н. Крет	.40
Таємний фронт — С. Любомирський	.85
Тисяча й одна ніч — арабські оповідання для молоді	.75
Юність Василя Шеремети — У. Самчук	1.80
Розгром — І. Багряний	.60
Україна в огні й бурі революції — 3 томи, І. Мазепа	4.50
Байки — Л. Глібів	1.25
Подорож Гулівера до ліліпутів	.20
Подорож Гулівера до великанів	.20
Подорож до місяця — Ю. Верне	.40
Звірячий зимовник — байки — Д. Соловій	.75
Українські народні казки — зібрала М. Лук'яненко	1.25
У дружньому колі — опов. і вірші зібрав Б. Данилович	.40

Замовлення слати до:
"SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 3105. Призначення?

Поспішаючи до вузьких сходів, Тарзан мало думав про комах з ріжками, що перед ним. Він тільки надіявся прийти в пору, щоб врятувати Пейджа від смерти.

При вході до сходів він ствердив, що коридор вільний, і хоч їхній дивний заплісневілий запах був сильний, ані один павук не з'явився.

Повів з першого отвору в підлозі приносив запах Амри, але він знав, що кімната порожня.

Друга також порожня, видавала запах Туми. Він поспішав до наступної. Це була саме та, яку шукав.